

LES DARRERES VEUS VALENCIANES

Més que nous

A punt d'acabar la darrera campanya de cançó promoguda per la Conselleria de Cultura de la Generalitat valenciana, les noves veus de la cançó no s'hi mostren massa satisfetes. Nos intèrprets, quasi uns perfectes desconeguts, que, malgrat totes les pegues, continuen en l'escena.

Tomàs Belaire

Tots ells són joves, alguns busquen la fama, la glòria i destrossar les fronteres, d'altres treballen per un resultat senzillament digne, uns avancen amb els temps elèctrics que corren, uns altres acaronen els noms de la Mediter-

rània. Veus que viatgen entre el *jazz* i les expressions mediterrànies, el pop lúdic, el roc, la revetla irònica, lluitadors per un món difícil en un país difícil. Tots ells, però, tenen dos elements en comú: cantar en català i patir-ne les conseqüències. Ells són les noves veus, les novíssimes veus. La nova generació dels 80.

Pantaix. Tenen la sort de tenir dos discos en el mercat (*Gastronomia radioactiva* i *Secretament*). Fan música dura, directa, i en els quatre anys que duen de marxa estan en situació de poder competir en el món del roc. «Ho tenen més fotut els de la cançó», diu **Vicent.** I la pregunta obligada: ¿I les institucions? «Molt malament. Així de clar. Les campanyes estan mal organitzades i pràcticament no hi ha propaganda». Projectes: «Mira, ara pel que fa a les actuacions, no hi ha res, perquè hi ha eleccions. D'altra banda, estem treballant unes lletres amb Ferran Torrent, i hem començat a preparar un tercer elapè».

Però Pantaix ens reserva una sorpresa, i és el V/Bici, que, segons ells, es podria classificar com a «música lliure de la terra». És el mateix grup, però amb la incorporació d'un altre músic que toca la dolçaina i les flautes

Cànem, Einstein, Pantaix, Joan Amèric i Montse Anfruns.

a definició, l'etno-roc és una fal·làcia. Hauríem de parlar, en tot cas, de roc amb influències exòtiques. D'altra banda, el fet que els algerians estiguen ara modernitzant la seua música no vol dir que facen roc. La nostra és una música ètnica, sí, però això no cal dir-ho». ¿I per al futur? «Per al futur, no tenim manies, a poc a poc anirem incorporant la tecnologia i evolucionant temàticament. Creiem que el nostre producte pot sonar bé a casa nostra i ser alhora exportable. Estan treballant en uns nous temes per a un segon disc, i esperen donar alguna sorpresa».

Montse Anfruns manté una posició musical ben oberta, i en la seua concepció de cantautora tenen cabuda tant els temes populars com la sensualitat del cabaret, la música contemporània com l'òpera. Tot això, envoltat de la seua manera particular d'entendre la música. «A València —diu Montse—, hi ha molt bona gent en molts camps i que està fent moltes coses, però no es reconeixen, no se'ls dóna eixida. Sense la promoció dels mitjans de comunicació, sense un suport, no poden haver-hi figures». D'ací a poc començarà la gravació del seu primer elapè, amb el títol *Carrer Alfa*, del qual assegura que representa una evolució respecte a allò que havia fet fins ara.

I per acabar, assenyala: «No ens podem quedar aquí, la cançó ja no és com s'entenia abans, ara cal un muntatge, una posada en escena, una qualitat...»

Trullars és un conjunt, quasi familiar, integrat per vuit membres, amb unes edats entre els vint i els trenta anys, que fan música popular. «Nosaltres componem la majoria dels temes, i altres estan basats en cançons populars, però adaptant-los als temps d'ara». I és que ells, músics de vocació, utilitzen tant les dolçaines com el piano elèctric, les flautes de bec com el sintetitzador.

Els integrants de Trullars fa vuit anys que treballen en la música, però és des del 83 que preparen el seu repertori, el qual s'ha donat a conèixer fa tot just algunes setmanes, i que es podrà escoltar en la Trobada de Música del Mediterrani d'aquest any. «Som modestos, no pretenem que la música ens done de menjar, no volem fer-nos

famosos, només intentem fer una música amb la major qualitat possible». ¿I la cançó? «La cançó... tocant fondo. No té vida; a més, tot el que s'havia aconseguit durant els 70 ja s'ha perdut».

Joan Amèric és un cantant a qui costa definir-se, musicalment parlant, clar. Dels seus gustos diversos, com ara la Bossa-Nova, la Nueva Trobada Cubana, el jazz, el folk nord-americà o el mediterrani, intenta fer un tipus de música distinta, atractiva.

Pel que fa al panorama, comenta: «Està negríssim. El públic porta la inèrcia dels anys anteriors, i pel que fa al poder, els som molestos. I les institucions, deu ser que tenen problemes de consciència, perquè les campanyes que organitzen semblen ser uns tranquil·litzants perquè puguen dormir bé, a més de justificar el seu pressupost. No presten cap atenció a la cançó, ens han pres pels seus enemics».

Amèric és dels pocs que viuen de la música, o millor, com ell diu: «Actualment en malvisc, sobrevisc fent allò que m'agrada, i voldria arribar a viure del que faig, i per això he d'acceptar coses per simple necessitat». A banda del treball constant, manté uns contactes amb una casa independent de Barcelona per a una possible gravació.

Einstein es compon de tres persones i **mister Casio-RZ1**. És un nom amb intencions futuristes, diu **Enric**, antic component de **Xaka-wo**. «Fem un pop-roc no gens decadent, i pretenem actualitzar el món de la cançó i l'idioma, que ja estem al segle XX, i ja és hora. La música s'acompanya d'unes lletres d'amor i de literatura fantàstica. Nosaltres volem triomfar, superar les mòmies com Llach i alguns altres (això, poseu-ho, ¡eh!), volem ser rics, més que res, per oferir al públic un treball amb qualitat. Volem ser comercials, i, si cal cantar en anglès, ho farem».

Pel que fa a les dificultats, diu: «Cantar a una dona en valencià sembla il·legal. Ningú no es preocupa que ens coneguen, i els mitjans de comunicació tampoc no fan res».

De moment, Einstein ja ha actuat en Cançó-87, estan promovent el seu primer maxi, i estan preparant un elapè. En les actuacions en directe són ben provocatius. «D'alguna manera hem de connectar amb el públic» —ens diu, mentre fa un somris còmplice.

Mara del Alar conjuga el so dels elements quotidians que l'atrauen amb

de bec, i també voldrien incorporar una cantant. ¿I què volen, la gent de Pantaix, en aquest món de l'espectacle? Ho tenen ben clar: «Nosaltres treballem per la llengua, per la música. Intentem passar-ho bé i que el públic s'ho passe bé escoltant-nos».

El grup **Cànem** està integrat per sis persones i és una proposta musical ben atractiva. Fan un treball de creació que sona a allò que ara es diu música ètnica. Pretenen aconseguir un so particular, amb unes referències pròpiament mediterrànies. Empren els ritmes tradicionals grecs, àrabs..., els quals no tenen res a veure amb els de l'estàndard occidental. En aquesta tendència de *ri-proposta* han fet el seu primer disc, *Cave Canem*, de recentíssima aparició, que ells defineixen com una reflexió sobre com es pot elaborar una música feta des d'ací.

¿Voldríeu fer etno-roc? «Mira, com

FILMOTECA DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA

DIMECRES, 3

18.00 h.: PEREGRINOS, *John Ford*, 1933. USA VO.

20.00 h.: MAEDLI LA BRECHE, *Jaco Van Dormael*, 1980 (CM). EL LLIT, *Marrion Hänsel*, 1983. Bèlgica. VOS anglès.

22.00 h.: UNA TRAGÈDIA GREGA, *Nicole Van Goethem*, 1985 (CM). EL CAMP DE LLI, *Jan Gruyaert*, 1981. Bèlgica. VOS francès.

DIJOUS, 4

18.00 h.: DOCTOR BULL, *John Ford*, 1933. USA VO.

22.00 h.: HARPIA, *Raoul Servais*, 1979 (CM). SALTAR, *Jean Pierre De Decker*, 1985. Bèlgica. VOS francès.

22.00 h.: ATRAPAT, *Peter Van Kraaij*, 1986 (CM). ZAMAN, *Patrick Le Bon*, 1983. Bèlgica. VOS francès.

DIVENDRES, 5

18.00 h.: EL JOVEN LINCOLN, *John Ford*, 1939. USA VOSE.

20.00 h.: EL CABALLO DE HIERRO, *Pierre Levis i Gèrald Frydman*, 1984 (CM). ELS TERRITORIS DE LA DROGA, *Joao Correa*, 1986. Bèlgica. VO.

22.00 h.: BETLEM, *Dervaas Heirman*, 1986 (CM). MINUET, *Lilli Rademakers*, 1982. Bèlgica. VOS francès.

DISSABTE, 6

16.00 h.: TINTÍN I EL TEMPLE DEL SOL, *Hergé i Christiane Segers*, 1969. Bèlgica. VO.

18.00 h.: LA RUTA DEL TABACO, *John Ford*, 1941, USA VOSE.

20.00 h.: ZONA VIGILADA, *Olivier Langlois*, 1981. (CM). BRUSSEL·LES DE NIT, *Marc Didden*, 1983. Bèlgica. VOS francès.

22.00 h.: VINE, T'HE D'EXPLICAR UNA HISTORIA, *Frédéric Roullier-Gall*, 1985 (CM). TOTA UNA NIT, *Chantal Akerman*, 1981-82. Bèlgica. VO (C).

DIUMENGE, 7

12.00 h.: LA VENTURA DE LOS EWOKS, *John Korty*, 1984. USA VE.

16.00 h.: LA MASCOTA DEL REGIMIENTO, *John Ford*, 1937. USA VOSE.

18.00 h.: EL JOVEN LINCOLN, *John Ford*, 1939. USA VOSE.

20.00 h.: LA FANFARA TÈ CENT ANYS, *André Delvaux*, 1986. (CM). BENVENUTA, *André Delvaux*, 1983. Bèlgica. VOSE.

22.00 h.: SKIN, *Guido Henderickx*, 1986. Bèlgica. VOS francès.

Travessera de Gràcia, 63.

Telèfon 201 29 06

allò que li poden suggerir aquests elements, com ara la pluja, un passeig, el desig, l'aire o el mar. Llavors és quan s'imagina la cançó, i ho fa a la manera mediterrània, que no vol dir estrictament amb unes formes musicals mediterrànies, perquè també, diu Maura, «em pot influir la bossa-nova, el jazz».

Ella és una dona plena d'ànim, vol estudiar la música, vol que siga el seu treball, vol aprendre més per oferir qualitat al públic i connectar amb la gent. Mentre parla de les institucions, ens comenta: «És una llàstima no mostrar el que tenim aquí, i és que no gosen fer més per la cançó. No ho entenc. Perquè el públic és receptiu, i ho podria ser molt més si tinguérem més oportunitats».

Carles Enguix començà amb el roc, ha passat per les influències del folk nord-americà i ha anat arreu amb la seua guitarra, com tants altres en aquells dies quan la cançó era alguna cosa més que cançó. Ara, diu, «faig un pop romàntic». Diuen que s'assembla a **Carlos Gardel** en la manera d'interpretar les cançons, però també es troba influït pel món mediterrani. Les seues lletres les defineix com d'un ecologisme romàntic.

De l'actualitat, comenta: «Està mal la cosa, amb la manera de fer de la Conselleria no es pot mantenir la gent. Caldria una iniciativa privada, procurar una xarxa d'actuacions i una conscienciació de la gent. En uns altres països tenen cura de la música, aquí no. I ténim el dret de queixar-nos-en. A més, no hi ha crítics de música, i Aitana ens obvia constantment. Malgrat totes les dificultats, però, m'agradaria poder viure de la música, també m'agradaria gravar un disc i actuar més sovint».

Pep Sanchis, «**Gatxes**», reafirma sovint el seu interès per guanyar-se el públic modern, que la gent s'incorpore al món de la cançó, i per això intenta donar a la seua música un aire modern. Ell ve del roc, i això es nota en les seues composicions, encara que no es nega a cap incorporació musical, com ara els valsos o una música de revetla.

Les lletres, com la música, les compon ell mateix, i manté un to satíric, per la qual cosa ha acabat per definir el seu treball com «poc irònic». Pretén que la seua música impacte i que les lletres diguen alguna cosa. Per això, de les dificultats, en diu: «Si cantara en castellà, potser tindria més eixida. Per cantar en català em van censurar en la televisió espanyola, en *Si yo fue-*

ra presidente. Però aguante». Li agradaria viure de la música, treballar intensament i arribar a la màxima gent possible.

Pepa Bes és la novíssima veu que apareix en escena i una de les sorpreses més atractives d'enguany. Pepa porta molt de temps en la música, però és a partir del 85-86 que comença a plantejar-se aquest món d'una altra manera. De moment, el seu repertori està basat en unes versions de temes tradicionals grecs, però també pensa en Itàlia, i en les músiques del Sud i, després, quan la seua veu càlida haja begut de la riquesa mediterrània, buscarà el seu so personal, la qual cosa, matisa, «no vol dir que rebutge les innovacions».

Pel que fa a les ajudes, diu: «La Conselleria hauria de considerar la música com un potencial més ampli en la cultura. Clar que m'agradaria viure'n, però no és gens fàcil. Avui, no podem ni menjar, del nostre treball. I els crítics no semblen interessats a promoure la cançó».

¿I la cançó? «La cançó es manté fidel a una cultura, a unes idees, a unes iniciatives que en general la joventut no té. Però nosaltres som una altra generació, i podríem engegar una 'moguda' amb molta força».

Es pot comprovar. Malgrat totes les dificultats, hi ha ganes de treballar, de presentar unes propostes innovadores, o senzillament interessants, en el món de la cançó.

Ja se sap, cantar sempre ha estat una complicació en aquest món on aquestes vel·leïtats es paguen amb la fam, i més encara en un país on l'oferta es restringeix a sis setmanes de sarabanda a l'any (Cançó 87) i a unes campanyes d'«animació lingüística», les quals no deixen de ser caricaturesques, a parer dels mateixos implicats.

I, d'altra banda, hi ha l'encontre anual de la Trobada de Música del Mediterrani —sempre amb dificultats econòmiques— que almenys té el gust de presentar cada any uns nous valors valencians, al costat d'uns artistes de talla internacional.

Estem d'acord que en aquest ofici cal treballar de valent, la constància i les hores són necessàries per aconseguir un bon producte, però ¿qui, avui, s'arrisca a professionalitzar-se, si no hi ha l'ajuda dels poders musicofàctics? I això, sense parlar de la competència de la música comercial anglosaxona, amb un bombardeig tan apoteòsic des de tots els mitjans de comunicació. La cosa, cada volta, es fa més difícil. □